

15 godina

**Participativni forum za
unapređenje ostvarivanja
prava zajednica**

2011-2025

OD IDEJE DO REALIZACIJE

Republika Sjeverna Makedonija pruža širok pravni okvir i ima veliki broj institucija koje brinu za promociju i zaštitu prava članova zajednica. Ali uprkos tome, praksa je nametnula potrebu za formiranjem konsultativnog i savjetodavnog tijela u kojem će članovi zajednice biti osposobljeni da aktivno učestvuju u procesima kreiranja politika i donošenje odluka.

Preporuke Visokog komesara OEBS-a za nacionalne manjine o efikasnom učešću nacionalnih manjina u javnom životu, 1999.

Participativni forum kao mehanizam proizilazi iz Lund preporuka, koje preporučuju da države uspostave savjetodavna ili konsultativna tijela unutar odgovarajućih institucionalnih okvira, koji će služiti kao kanali za dijalog između vladinih organa i nacionalnih manjina.

Konstitutivni sastanak Participativnog foruma
14. decembra 2011.

Agencija za ostvarivanje prava zajednica, uz podršku Misije OEBS-a u Skoplju, 2011 godine pokreće inicijativu za uspostavljanje Participativnog foruma za unapređenje ostvarivanja prava zajednica, koji će omogućiti direktnu komunikaciju, dijalog i saradnju zajednica sa nadležnim državnim organima i institucijama i njihovo aktivno i efikasno učešće u procesima kreiranja politika i donošenja odluka.

Ambasador Kilian Wahl,
šef Misije OSCE-a u Skoplju

“Više od jedne decenije, Misija s ponosom podržava Participativni forum, jedinstvenu platformu koja ujedinjuje različite zajednice, jača dijalog i doprinosi inkluzivnijem i kohezivnijem društvu.”

Dalibor Kitanović,
direktor Agencije za ostvarivanje prava zajednica

“Participativni forum je značajan pokretač u jačanju ugleda Republike Sjeverne Makedonije unutar Evropske unije i u podizanju svijesti o neophodnosti poboljšanja položaja manjih zajednica i njihovog aktivnog učešća u kreiranju politika i donošenju odluka.”

“

Agencija za ostvarivanje prava zajednica jedna je od rijetkih institucija u Evropi koja je oživjela i implementirala “preporuku za formiranje ove vrste savjetodavnog tijela.

”

Alan Phillips
idejni autor Foruma
1947 - 2023

Pravni okvir:

Participativni forum je osnovan “Zakonom o promociji i zaštiti prava članova zajednica koje čine manje od 20% stanovništva u Republici Makedoniji” (2008). Njegova funkcija je dodatno ojačana 2020. godine Zakonom o pravima zajednica koje čine manje od 20% stanovništva u Sjevernoj Makedoniji.

Misija:

Promovisanje ostvarivanja prava zajednice kroz veće učešće članova zajednice u procesima kreiranja politika i donošenja odluka, kao i razmjenu pozitivnih iskustava i praksi u oblasti promocije i zaštite prava zajednica.

Metodologija rada:

Participativni forum je neformalno, savjetodavno i konsultativno tijelo, koje je nezavisno od Agencije za ostvarivanje prava zajednica.

Sastoji se od najviše 35 članova: predstavnika relevantnih institucija na centralnom nivou koji su nadležni za djelovanje u područje promocije, ostvarivanja i zaštite prava zajednica i predstavnika udruženja građana, čiji je strateški cilj i opredjeljenje zaštita, promocija i ostvarivanje prava zajednica, kao i promovisanje međuetničkih odnosa i društvene kohezije.

Između ostalog, Participativni forum bi trebao učestvovati u pripremi i pokretanju zakona, pregledavati nacрте zakona i vladine programe važne za zaštitu i promociju prava zajednica; postavljati prioritete, provoditi istraživanja i educirati javnost; odlučivati o finansiranju, pratiti i evaluirati programe; kao i podržavati saradnju na centralnom i lokalnom nivou i međunarodnu saradnju.

Tijela državne uprave i institucije centralnog nivoa zastupljene u Participativnom forumu:

1) Agencija za ostvarivanje prava zajednica; 2) Odbor za odnose među zajednicama – Parlament Sjeverne Makedonije; 3) Ministarstvo za odnose među zajednicama; 4) Ministarstvo obrazovanja i nauke 5) Direktorat za afirmaciju i promociju kulture pripadnika zajednica - Ministarstvo za odnose među zajednicama 6) Direktorat za razvoj i promociju obrazovanja na jezicima članica Zajednice - Ministarstvo za odnose među zajednicama 7) Ministarstvo pravde; 8) Ombudsman; 9) Komisija za prevenciju i zaštitu od diskriminacije; 10) Ministarstvo za evropska pitanja; 11) Ministarstvo vanjskih poslova; 12) Ministarstvo socijalne politike, demografije i mladih; 13) Ministarstvo lokalne samouprave; 14) Nacionalni koordinator za Nacionalnu strategiju za Rome; i 15) Ministarstvo kulture i turizma.

Udruženja građana zastupljena na forumu uključuju:

1) tursku zajednicu; 2) vlašku zajednicu; 3) srpsku zajednicu; 4) romsku zajednicu; 5) bošnjačku zajednicu; i 6) ostale zajednice koje žive u Republici Sjevernoj Makedoniji

KLJUČNE PREDNOSTI

Participativni forum ima značajan utjecaj na lobiranje za inicijative i rješenja koja unapređuju i promovišu zaštitu prava manjih zajednica, doprinoseći direktno i indirektno kreiranju politika u nadležnim institucijama. Na taj način, on daje veliki doprinos za:

- Ojačane kapacitete organizacija civilnog društva i njihovo umrežavanje za zajedničke projekte;
- Aktiviranje fonda Agencije za ostvarivanje prava zajednica za programe i projekte usmjerene na prava zajednica i unapređenje međuetničkih odnosa;
- Transformaciju eksperimentalne nastave bosanskog jezika u redovnu nastavu;
- Uvođenje izbornih predmeta "Jezik i kultura Srba" i "Jezik i kultura Turaka";
- Povećanje broja udžbenika za redovnu i izbornu nastavu na jezicima zajednica;
- Usvojenu Nacionalnu strategiju za jedno društvo i interkulturalizam;
- Novi MTV4 servis i povećano emitovanje programa na turskom, romskom, srpskom, vlaškom i bosanskom jeziku.

KLJUČNE PREPORUKE – BUDUĆI KORACI

- Sveobuhvatna revizija metodologije za rad Participativnog foruma.
- Obezbeđivanje povećanog i proaktivnog učešća organizacija i institucija civilnog društva.
- Ojačana komunikacija i saradnja sa vladinim institucijama s ciljem veće implementacije preporuka Participativnog foruma.
- Podsticanje institucija da podrže projekte koji promovišu implementaciju preporuke Foruma.
- Poboljšanje vidljivosti foruma kroz redovna saopštenja za javnost, aktivnije korištenje društvenih mreža i medija na jezicima manjih zajednica.

SASTANCI PARTICIPATIVNOG FORUMA 2011-2025

2011	Konstitutivni sastanak Participativnog foruma
2012	▪ Adekvatna i pravedna zastupljenost zajednica, nediskriminacija, ljudska prava i policija. ▪ Uslovi obrazovanja i odgoja pripadnika zajednica ispod 20% u Republici Sjevernoj Makedoniji.
2013	▪ Izmjene i tumačenja pravnih akata koji se odnose na zajednice i identifikacija mehanizama za komunikaciju zajednica s tijelima državne uprave. ▪ Pristup pripadnika zajednica medijima i analiza situacije sa organizacijama civilnog društva koje imaju specifičnu nadležnost u statutu za provođenje aktivnosti vezanih za promociju i zaštitu prava pripadnika zajednica. ▪ Adekvatna i pravedna zastupljenost članova zajednica ▪ Ostvarivanje prava na efikasno učešće zajednica u kulturnom životu.
2014	▪ Pristup fondovima i grantovima za podršku sektoru civilnog društva iz zajednica. ▪ Ostvarivanje i zaštita prava zajednica na lokalnom nivou. ▪ Ostvarivanje prava na pristup medijima i prava na informisanje zajednica na lokalnom nivou. ▪ Utvrđivanje nivoa implementacije prava zajednica na učešće u kulturnom životu na lokalnom nivou.
2015	▪ Sesija planiranja za članove Participativnog foruma. ▪ Multikulturalizam i integracija društva zasnovanog na raznolikosti. ▪ Implementacija Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. ▪ Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za ostvarivanje prava zajednica.
2017	▪ Unapređenje efikasnosti Participativnog foruma i stvaranje okvira za buduće aktivnosti. ▪ Poboljšanje kvaliteta obrazovanja na jezicima pripadnika zajednica.

2018	▪ Podrška Ministarstvu kulture u ostvarivanju i promociji kulturnih prava zajednica. ▪ Pravedna i adekvatna zastupljenost zajednica na nacionalnom nivou. ▪ Pravedna i adekvatna zastupljenost zajednica na lokalnom nivou.
2019	▪ Pravni okvir i značaj popisa stanovništva za pripadnike zajednica. ▪ Nacrt tekst Nacionalne strategije za razvoj koncepta jednog društva i interkulturalizma.
2021	▪ Finansiranje organizacija civilnog društva. ▪ Učešće mladih i aktivizam mladih. ▪ Funkcionalnost komisija za odnose među zajednicama.
2022	▪ Rezultati popisa stanovništva iz 2021 godine i njegov uticaj na manje zajednice i društvenu koheziju. ▪ Analiza stanja obrazovanja na jezicima manjih zajednica. ▪ Prava manjih zajednica i Nacionalna strategija za jedno društvo i interkulturalizam.
2023	▪ Izolirana sesija za procjenu funkcionalnosti Participativnog foruma. ▪ Sprečavanje i zaštita od diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti. ▪ Političko učešće žena iz zajednica u Sjevernoj Makedoniji: Prilike i izazovi. ▪ Sesija za verifikaciju početnih nalaza iz analize funkcionalnosti Participativnog foruma.
2024	▪ Analiza funkcionalnosti, efektivnosti i dostignuća Participativnog foruma.
2025	▪ Uloga nevećinskih zajednica u jačanju društvene kohezije - Savjet Evrope

Izdavač:

Agencija za ostvarivanje prava
zajednica

„Filip Vtori Makedonski“ br. 11, 1.
sprat, 1000 Skoplje
Tel: 02/3253-970
e-mail: contact@aopz.gov.mk
www.aopz.gov.mk

Prijevod:

KONSTAN DOOEL

Grafički dizajn:

Rating Agency

Skoplje, novembar 2025

Финансирано од:

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Skopje

